

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie M.K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 16 grudnia 2024 r. wniosku obrońcy skazanego adw. M.W. o dodatkowe ustalenie wysokości zasądzonych dotychczas kosztów obrony udzielonej z urzędu odpowiadające kosztom obrony udzielonej z wyboru,

na podstawie art. 626 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wniosku nie uwzględnić.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2021 r., II KK 318/21 oddalono jako oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez adw. M.W. - obrońcę z urzędu skazanego M.K., obciążając skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego i zasądzając na rzecz obrońcy kwotę 738,00 zł, w tym 23 % VAT tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji.

W dniu 22 listopada 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy o przyznanie dodatkowego wynagrodzenia tytułem kosztów obrony w wysokości odpowiadającej kosztom obrony podejmowanej przez adwokata z wyboru, z powołaniem się na postanowienie SN z 31 grudnia 2023 r., I KZP 5/23 i wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 lutego 2024 r. SK 90/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kwestia niekonstytucyjności przepisów, na podstawie których orzeczono o kosztach pomocy prawnej świadczonej przez adwokata z urzędu została

rozstrzygnięta już we wskazanym postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2023 r. Wskazano w nim, że stwierdzenie tej ułomności konstytucyjnej obliguje sąd do odstąpienia od stosowania tych przepisów i umożliwia w trybie art. 626 § 2 wydanie postanowienia uzupełniającego, z uwzględnieniem stawek należnych adwokatowi działającemu z wyboru.

W tym postanowieniu, czego nie zauważa wnioskodawca stwierdzono również, że powyższe nie oznacza jednak, iż takie orzeczenie uzupełniające rozstrzygnięcie o kosztach pomocy prawnej świadczonej z urzędu, nawet przy stwierdzeniu niekonstytucyjności przepisów, będzie uprawniało do określenia tych kosztów na nowo, w każdym przypadku stwierdzenia tego rodzaju zaszłości. Nie przestają bowiem obowiązywać inne reguły prawa procesowego, w tym zasada prawomocności w zakresie rozstrzygnięcia o tym kto i w jakiej części oraz w jakim zakresie ponosi koszty procesu (art. 626 § 1 k.p.k.), a także działania obrońcy na korzyść oskarżonego. Wobec tego na podstawie art. 626 § 2 k.p.k. takie orzeczenie uzupełniające może zostać wydane wyłącznie wówczas, gdy w orzeczeniu merytorycznym rozstrzygającym w przedmiocie kosztów procesu, kosztami tymi został w całości obciążony Skarb Państwa lub też, gdy osoba obciążona kosztami procesu została zwolniona od tej części, która jest związana z wydatkami Skarbu Państwa z tytułu wypłat dokonywanych za pomoc świadczoną z urzędu. Możliwość zasądzenia kosztów uzupełniających limitują też przewidziane okresy przedawnienia.

Mając na uwadze tę argumentację i konfrontując ją z treścią postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2021 r., II KK 318/21 należało uznać, że wydanie rozstrzygnięcia uzupełniającego koszty obrony z urzędu byłoby orzeczeniem niekorzystnym dla skazanego, który przecież został obciążony kosztami sądowym postępowania kasacyjnego w całości, w skład których to kosztów wchodzi też wypłaty dokonane z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokata (art. 616 § 2 pkt 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.), a samo żądanie zawarte we wniosku byłoby nie do pogodzenia z powinnością obrońcy działania wyłącznie na korzyść oskarżonego (art. 86 § 1 k.p.k.).

W końcu rozważań, w związku z powołaniem we wniosku jako podstawy żądania uzupełniającego wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego należało odnieść się do skutku prawnego tego orzeczenia w wymiarze czasowym. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że z chwilą publikacji sentencji w Dzienniku Ustaw przy zasądzeniu kosztów pomocy prawnej udzielanej z urzędu zastosowanie będą mieć stawki minimalne przewidziane

dla pełnomocników z wyboru określone w rozporządzeniu w sprawie opłat za czynności adwokackie. Publikacja sentencji została dokonana w Dzienniku Ustaw z 2024 r. poz. 3000. Zatem treść uzasadnienia przekonuje, że wyrok ten ma skutek prospektywny. Można w płaszczyźnie teoretycznej wskazać, że gdyby Trybunał nie określił skutków czasowych orzeczenia to w takiej sytuacji, sąd rozstrzygając tę kwestię i rozważając możliwość zaistnienia skutku retroaktywnego tego wyroku były zmuszony kierować się ogólną aksjologią konstytucyjną oraz aksjologią gałęzi prawa, której dotyczy zagadnienie (por. Roman Trzaskowski - Skutki prawne orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w ujęciu czasowym, Zeszyty Prawnicze 3/2 (2003), 313-341). Zatem - w świetle wskazanych walorów – trudno byłoby uzasadnić skutek retroaktywny, który naruszałby ustalone prawa jednostki (skazanego) i niweczył zasadniczy kierunek działalności procesowej obrońcy związany z obowiązkiem podejmowania działań procesowych (czynności procesowych) wyłącznie na korzyść oskarżonego.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.

[WB]

[ał]